Ongevraagd advies stadsdeelcommissie

Stadsdeel:	Nieuw-West
Onderwerp:	Opkomstbevordering
Portefeuille:	Democratisering
Opgesteld door (leden commissie):	Pieter Nijhof (GroenLinks)
Datum commissievergadering:	11-02-2025

Over ongevraagde adviezen: de toelichting op de verordening (art. 19) stelt dat de stadsdeelcommissie het DB ongevraagd kan adviseren. Deze adviezen kunnen ook de bevoegdheden van B&W en raad betreffen (toelichting art. 29), de twee organen aan wie de commissie niet direct adviseert. Als het ongevraagd advies de taken en verantwoordelijkheden betreft die B&W niet aan het DB heeft gemandateerd, geleidt het DB het ongevraagd advies via de betreffende wethouder door aan het college van B&W.

Datum dagelijks bestuur: 25-02-2025

Advies stadsdeelcommissie

Volgend jaar zijn er al weer gemeenteraadsverkiezingen, dus als we nog iets willen doen om de opkomst in ons stadsdeel te verhogen, dan moeten we nu in actie komen. Hieronder eerst een aantal vragen over het eerder ingediende advies en moties die zijn aangenomen in de raad. De antwoorden gaan ons helpen om het nieuwe advies dat we nu als SDC willen indienen te verbeteren voor de besluitvormende vergadering.

Op 21-11-2023 hebben we in de SDC een advies behandeld dat ingediend werd door GBP, DENK en GroenLinks. Hier de link naar het advies en de negatieve reactie van het DB: https://nieuw-west.notubiz.nl/document/13661948/1. Het DB schrijft in haar reactie dat zij het advies niet kunnen omarmen, omdat het gaat om stedelijke kaders.

Hierover willen wij graag de volgende vragen stellen:

1. Hoe ziet het DB een neutrale behandeling van opkomstbevordering? Hoe kan dit effectief zijn zonder onderwerpen en partijen te benoemen waar het om gaat tijdens de verkiezingen?
2. Is het DB het eens met het feit dat als je een pluriforme aanpak doet, met daarin een breed palet aan onderwerpen en partijen dat dit toch een neutraal resultaat dat bijdraagt aan opkomstbevordering kan hebben?

In het eerdere advies staan ook nog de volgende vragen, zou het DB deze schriftelijk kunnen beantwoorden, zo kunnen we ons nieuwe advies verbeteren voor de besluitvormende vergadering:

- *Motie 78 van de leden Yemane, Ernsting, Broersen, Khan, Rooderkerk, Bons en Heinhuis inzake bevorderen democratisch burgerschap.*
    - Wat is hiervan de stand van zaken?
    - Is het stadsdeel benaderd om hierover mee te denken?
    - Kan de SDC (ook) betrokken worden?

Motie 79 van de leden Rooderkerk, Schmit, Heinhuis, Yemane, Martens, Khan en Bons inzake gemeentelijk campagnemateriaal op scholen (TA20023-000169)

- Is het mogelijk voor de SDC om contact te krijgen met de ROC's om als SDC daar de voorgestelde workshops te kunnen gaan geven?
- Is het stadsdeel benaderd om hierover mee te denken?
- Kan de SDC (ook) betrokken worden

- *Motie 80 van de leden Heinhuis, Rooderkerk, Broersen, Khan, Yemane, Bons en Nanninga inzake Amsterdammers op bezoek op het stadhuis.*
    - Kan de SDC hierbij aansluiten? Amsterdammers kunnen ook op bezoek in ons tuinstadhuis.

- *Toezegging AZ - Amsterdammers bij hun 18e verjaardag te wijzen op hun burgerplichten en rechten. (TA2023-000317)*
    - Waarom worden de 16-jarigen niet ook benaderd die met de SDC-verkiezing mogen stemmen?
- Zijn er nog nieuwe moties ingediend en aangenomen over dit onderwerp, opkomstbevordering?

Nieuw concept advies SDC Opkomstbevordering 2025

Stand van zaken 2022

Opkomstcijfers Amsterdam gemeenteraadsverkiezingen
2014 – 50,3 % 2018 – 52,1 % 2022 – **46,6 %**

Opkomstcijfers Nieuw-West:
2014 – 42,5% 2018 – 42,3 % 2022 – **32,5%**

Met uitschieters in sommige buurten in Osdorp en Geuzenveld zelfs minder dan 20%. We staan nu voor de taak om tenminste toch die 46,6 % vast te houden en het liefst willen we weer naar de 52,1% van 2018. Er valt heel wat winst te behalen in de buitenwijken. Het vergt een complexe en integrale aanpak die zowel gaat over democratiseringbeleid, informatieverstrekking op het meest laagdrempelige niveau, toegankelijkheid en simpelweg meer stembureau's in de wijken waar de opkomst het laagst is.

Voorbeeld : ondanks dat Nieuw-West de laatste 10 jaar fors groeit met inwoners (160.000+) groeit het aantal stembureaus niet mee: er zijn in Nieuw-West (50) net zoveel stembureaus als in Centrum (47), terwijl het aantal kiesgerechtigden beduidend hoger ligt: 124.000 vs 76.000. Nieuw-West is ook qua oppervlakte veel groter. De toegankelijkheid en bereikbaarheid is onvoldoende.

Voorbeeld: tijdens de Europese verkiezingen van 2024 stonden er wel billboards over het buurtbudget , waar in dezelfde periode voor gestemd kon worden. Nergens was iets te merken van de Europese verkiezingen.

Voorbeeld: Na de pandemie zijn stembureaus op bekende plekken in verzorgingstehuizen verdwenen en moeten er nu op veel moeilijk bereikbare plekken gestemd worden.

Adviezen 2025 voor de verkiezingen van maart 2026

1. Start na het zomerreces 2025 met een grote campagne met een website waarop het stemproces eenvoudig wordt uitgelegd en met een link naar de stemwijzer wanneer deze beschikbaar is. Bijvoorbeeld een website AmsterdamStemt.nl met de drie W's: Waarom stem je? Wie mag er stemmen? Waar stem je? Die drie W's zijn simpel vormgegeven in een stemrondje waar een Amsterdam rood kruis staat.
2. Treed in overleg met onderwijsinstellingen om 16-plussers vrij te geven op 18 maart als ze helpen op de stembureaus.
3. Maak jongeren stemambassadeur in hun wijk om het stemmen in hun omgeving te promoten.
4. Zet na de zomer van 2025 in de wijken met de laagste opkomst een fysiek stemlokaal neer. Laat buurtbewoners daar gratis vergaderen en bijeenkomen. Laat de gebiedsmakelaar, bestuurders, wijkagenten, advocaten, etc. een spreekuur houden. Met deze locaties en spreekuren verkleint de kloof tussen overheid en bewoners. Creëer vertrouwen en een veilige setting, zodat mensen al vertrouwd zijn met de stemlocatie. Besteed vanaf januari 2026 aandacht aan het stemmen in en rondom de locatie.
5. Durf een doel te zetten: geen wijk meer met een opkomst onder de 30% en stadsbreed een minimale opkomst van 50% voor de gemeenteraadsverkiezingen 2025.
6. Werk samen met organisaties als ProDemos die voorlichtingen geven over stemmen bij kleine organisaties. Intensiveer *outreachende* bijeenkomsten over stemmen organiseren bij lokale organisaties. Maak dit zo laagdrempelig als mogelijk en faciliteer ook bewoners die geen Nederlands spreken.

Onderzoek

De volgende onderzoeken geven meer informatie over het onderwerp:

https://openresearch.amsterdam/nl/page/91579/lage-lokale-betrokkenheid-en-grote-ongelijkheid

https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/15014147/1?connection_type=16&connection_id=1007625

https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/content/uploads/2024/10/Bestuurlijk-rapport-Toegankelijkheid-van-stemlokalen.pdf

Reactie DB op ongevraagd advies stadsdeelcommissie:

De stemming over de ongevraagde adviezen is als volgt;
Advies 1 t/m 6; 16 voor (VVD, FvD, DENK, PvdA, GroenLinks, D66, GBW!), 0 tegen; unaniem aangenomen

Het dagelijks bestuur waardeert de ideeën van de stadsdeelcommissie om bij te dragen aan een hogere opkomstpercentage. We begrijpen dat de stadsdeelcommissie het advies richt aan de gemeenteraad en inbrengt bij de raadscommissie Sociaal, Economische zaken en Democratisering (SED) gezien het feit dat deze ongevraagde adviezen gaan om kaders van de gemeenteraad.

Opkomstbevordering wordt centraal gecoördineerd door het Stedelijke Bureau Verkiezingen. Zij zijn verantwoordelijk voor het organiseren van de verkiezingen en zaken als de opkomstbevordering. Het stadsdeel heeft een ondersteunende rol en heeft zelf geen middelen. Wel vinden we het als stadsdeel van groot belang om goed aan te haken bij dit stedelijke project. Daarom zijn we nauw betrokken geweest bij het opstellen van het plan van aanpak dat door het college in de zomer van 2023 is vastgesteld. Daarin is voorgesteld om, in nauwe samenwerking met de stadsdelen waar de opkomst het laagst is en in nauwe samenwerking met de bewoners en maatschappelijke organisaties, te werken aan lange termijn projecten die gaan leiden tot een hogere opkomst bij verkiezingen.

Bij dit thema vinden we het belangrijk om de samenwerking met de stadsdeelcommissie te zoeken. Zoals toegezegd tijdens de stadsdeelcommissievergadering op 11 februari, zullen we samen met Bureau Verkiezingen een technische sessie organiseren. De termijn voor de organisatie van deze technische sessie hangt af van de stedelijke planning.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West,
Gemeente Amsterdam, 25 maart 2025

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Amsterdam Nieuw-West, gemeente Amsterdam

De heer E.C. Burke
Stadsdeeldirecteur

De heer E. Ünver
Stadsdeelvoorzitter